

سیاست و حکومت در جمهوری اسلامی ایران

به کوشش: دکتر غلامرضا خواجه سروی

دانشیار و عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی (ره)

با آثاری به قلم: (به ترتیب حروف الفبا)

اصغر افتخاری « علی آدمی « یوسف ترابی « غلامرضا خواجه سروی

جلال درخشه « سیدجلال دهقان فیروزآبادی « فائز دین پرست

حسن مجیدی « علی مرشدی زاد « دشتی السادات سعیدی فر

فهرست مطالب

- سخن ناشر ۲۱
- پیشگفتار ۲۳
۱. مقدمه‌ای بر بنیان‌های نظری نظام جمهوری اسلامی ایران ۲۵
۲. ساختار سیاسی و حقوقی نظام جمهوری اسلامی ایران ۲۶
۳. کانون‌های رسمی و غیر رسمی قدرت در نظام جمهوری اسلامی ایران ۲۷
۴. نظام انتخاباتی و احزاب در جمهوری اسلامی ایران ۲۷
۵. فرهنگ سیاسی در جمهوری اسلامی ایران ۲۸
۶. سیاست‌های جمهوری اسلامی در مدیریت تنوعات اجتماعی ۲۸
۷. زنان و سیاست در جمهوری اسلامی ایران ۲۹
۸. اقتصاد سیاسی جمهوری اسلامی ایران ۳۰
۹. سیاست خارجی نظام جمهوری اسلامی ایران ۳۰
۱۰. امنیت و منفعت ملی در جهان معاصر: با تأکید بر جمهوری اسلامی ایران ... ۳۱
- مقدمه ۳۳
- فصل ۱. مقدمه‌ای بر بنیان‌های نظری نظام جمهوری اسلامی ایران ۳۹
- فائز دین‌پرست
- مقدمه ۳۹
- ۱-۱. بحران جانشینی: زمینه اندیشه سیاسی مسلمانان ۴۰

۴۲	۲-۱. شیعه و مسأله غیبت
۴۴	۳-۱. گفتمان‌های سیاسی شیعی در عصر پساغیبت
۴۶	۱-۳-۱. شکل‌گیری گفتمان سیاسی شیعه
۴۷	۲-۳-۱. توسعه گفتمان سیاسی شیعه
۵۱	۴-۱. ولایت فقیه و نظام سیاسی جمهوری اسلامی ایران
۵۲	۱-۴-۱. شرایط امکان جمهوری اسلامی
۵۴	۲-۴-۱. زایش جمهوری اسلامی و مشروعیت سیاسی
۵۷	۳-۴-۱. عناصر جمهوری اسلامی
۵۸	۱-۳-۴-۱. شریعت
۵۹	۲-۳-۴-۱. ولایت فقیه
۶۰	۳-۳-۴-۱. مردم
۶۰	یکم. مردم و ریاست‌جمهوری
۶۱	دوم. مردم و مجلس شورای اسلامی
۶۳	نتیجه‌گیری
۶۴	منابع
۶۷	یادداشت‌ها
۷۱	فصل ۲. ساختار سیاسی و حقوقی نظام جمهوری اسلامی ایران

دکتر جلال درخشه

۷۱	مقدمه
	۱-۲. انقلاب اسلامی ایران و شکل‌گیری ساختار سیاسی و حقوقی نظام
۷۶	جمهوری اسلامی ایران
۷۶	۱-۱-۲. مراحل تدوین و تصویب قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
۷۸	۲-۲. ویژگی‌های نظام جمهوری اسلامی ایران

۷۸.....	۱-۲-۲. عنوان حکومت.....
۷۹.....	۲-۲-۲. ویژگی های عقیدتی.....
۸۲.....	۳-۲-۲. ویژگی های ظاهری و نمادین.....
۸۴.....	۳-۲. نظریه حاکمیت در حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران.....
۸۷.....	۴-۲. رهبری ولایت فقیه.....
۸۸.....	۱-۴-۲. انتخاب رهبری.....
۹۰.....	۲-۴-۲. عزل و استعفای رهبری.....
۹۰.....	۳-۴-۲. وظایف و اختیارات رهبری.....
۹۲.....	۴-۴-۲. شورای موقت رهبری.....
۹۳.....	۵-۴-۲. رسیدگی به اموال رهبر.....
۹۳.....	۵-۲. نقش و جایگاه مردم در ساختار سیاسی و حقوقی جمهوری اسلامی ایران.....
۹۶.....	۶-۲. قوای ناشی از حاکمیت در نظام جمهوری اسلامی ایران.....
۹۶.....	۱-۶-۲. قوه مقننه.....
۹۶.....	۱-۱-۶-۲. مجلس شورای اسلامی.....
۹۷.....	یکم. اختیارات و صلاحیت های مجلس شورای اسلامی.....
۱۰۱.....	۲-۱-۶-۲. شورای نگهبان.....
۱۰۲.....	یکم. وظایف و اختیارات شورای نگهبان.....
۱۰۳.....	۳-۱-۶-۲. مجمع تشخیص مصلحت.....
۱۰۴.....	۲-۶-۲. قوه مجریه.....
۱۰۵.....	۱-۲-۶-۲. بخش اداری.....
۱۰۵.....	یکم. رئیس جمهور.....
۱۰۷.....	الف. مسؤلیت رئیس جمهور.....
۱۰۸.....	ب. وظایف و اختیارات رئیس جمهور.....
۱۰۹.....	ج. محدودیت شغلی رئیس جمهور.....

- ۱۱۰.....د. نحوه کناره‌گیری و عزل رئیس‌جمهور
- ۱۱۱.....دوم. هیأت وزیران
- ۱۱۱.....الف. وظایف و اختیارات هیأت وزیران
- ۱۱۲.....ب. وظایف و اختیارات وزراء
- ۱۱۳.....۲-۲-۶-۲. بخش نظامی قوه مجریه
- ۱۱۴.....۳-۶-۲. قوه قضائیه
- ۱۱۵.....۱-۳-۶-۲. سازمان قوه قضائیه
- ۱۱۵.....یکم. رئیس قوه قضائیه
- ۱۱۶.....دوم. دادگاه‌های دادگستری
- ۱۱۷.....سوم. قضات (اصل ۱۶۳)
- ۱۱۸.....چهارم. بازرسی کل کشور
- ۱۱۸.....پنجم. وزیر دادگستری (اصل ۱۶۰)
- ۱۱۹.....۷-۲. سایر نهادها
- ۱۱۹.....۱-۷-۲. شوراها
- ۱۲۰.....۲-۷-۲. شورای عالی امنیت ملی
- ۱۲۱.....سخن پایانی
- ۱۲۲.....منابع
- ۱۲۵.....یادداشت‌ها
- ۱۲۷.....فصل ۳. کانون‌های رسمی و غیررسمی قدرت در نظام جمهوری اسلامی ایران
- دکتر غلامرضا خواجه‌سروی
- ۱۲۷.....مقدمه
- ۱۲۸.....۱-۳. مفهوم قدرت در علم سیاست
- ۱۳۳.....۲-۳. کانون‌های رسمی قدرت در نظام سیاسی جمهوری اسلامی ایران

- ۱۳۴..... ۱-۲-۳. کانون‌های سه‌گانه قدرت قانونی
- ۱۳۸..... ۲-۲-۳. کانون‌های قدرت رسمی در نهادها
- ۱۴۴..... ۳-۳. کانون‌های غیر رسمی قدرت در جامعه مدنی ایران
- ۱۴۵..... ۱-۳-۳. سیاسی
- ۱۴۶..... ۱-۱-۳-۳. جامعه مدنی
- ۱۴۷..... یکم. صورت‌بندی تاریخی تأثیرگذاری اجتماعی جامعه مدنی
- ۱۴۹..... دوم. قدرت در جامعه مدنی ایرانی
- ۱۵۱..... ۲-۱-۳-۳. احزاب
- ۱۵۲..... یکم. صورت‌بندی تاریخی جایگاه احزاب در ایران
- ۱۵۵..... دوم. ضعف تأثیرگذاری اجتماعی احزاب
- ۱۵۷..... سوم. خصلت غیر حزبی ساختار قدرت در ایران
- ۱۵۸..... ۳-۱-۳-۳. جنبش‌های دانشجویی
- ۱۶۳..... ۲-۳-۳. اقتصاد
- ۱۶۴..... ۱-۲-۳-۳. بازار
- ۱۶۵..... یکم. تشکل‌گرایی و خرده هویت‌های بازار
- ۱۶۸..... دوم. مشارکت در قدرت سیاسی
- ۱۷۱..... ۲-۲-۳-۳. بنیادهای انقلابی و سازمان‌های شبه‌دولتی
- ۱۷۳..... ۳-۳-۳. اجتماعی
- ۱۷۵..... ۱-۳-۳-۳. هیأت‌های مذهبی
- ۱۷۶..... یکم. نفوذ اجتماعی هیأت‌های مذهبی
- ۱۸۰..... دوم. تأثیرگذاری مسجد در حوزه عمومی
- ۱۸۲..... ۲-۳-۳-۳. روحانیت و مرجعیت
- ۱۸۳..... یکم. روحانیون
- ۱۸۶..... دوم. مرجعیت

- ۱۹۰..... ۳-۳-۳. گروه‌های هویتی غیر سازمان یافته
- ۱۹۳..... ۴-۳-۳. نخبگان اجتماعی
- ۱۹۴..... یکم. رهبران جناحی
- ۱۹۵..... دوم. مراجع
- ۱۹۶..... سوم. رؤسای قبایل و ریش‌سفیدان
- ۱۹۸..... منابع
- ۲۰۵..... فصل ۴. نظام انتخاباتی و احزاب در جمهوری اسلامی ایران
- دکتر حسن مجیدی
- ۲۰۵..... مقدمه
- ۲۰۶..... ۱-۴. انتخابات در نظام جمهوری اسلامی ایران
- ۲۰۶..... ۱-۱-۴. بررسی مفهومی
- ۲۱۰..... ۲-۱-۴. ساختار نظام انتخاباتی ایران
- ۲۱۳..... ۳-۱-۴. پیشینه انتخابات در ایران
- ۲۱۸..... ۴-۱-۴. نظام انتخابات مجلس خبرگان رهبری
- ۲۱۹..... ۵-۱-۴. نظام انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا
- ۲۱۹..... ۶-۱-۴. رأی‌دهندگان انتخابات
- ۲۲۰..... ۷-۱-۴. شرایط انتخاب‌شوندگان
- ۲۲۲..... ۸-۱-۴. نظارت بر انتخابات
- ۲۲۴..... ۲-۴. تحزب در جمهوری اسلامی ایران
- ۲۲۴..... ۱-۲-۴. بررسی مفهومی
- ۲۲۷..... ۲-۲-۴. احزاب در قانون اساسی
- ۲۲۸..... ۳-۲-۴. احزاب در حقوق عمومی
- ۲۳۲..... ۴-۲-۴. مسؤلیت‌ها و اختیارات دولت در قبال احزاب

۲۳۲.....	۳-۴. سیری در تاریخ تحزب و انتخابات در ایران
۲۳۶.....	۱-۳-۴. رویارویی احزاب در آستانه انقلاب اسلامی
۲۳۷.....	۲-۳-۴. احزاب و تشکلهای سیاسی فعال در عرصه انقلاب
۲۴۰.....	۳-۳-۴. بررسی تشکلهای و احزاب سیاسی قبل از انقلاب
۲۴۲.....	۴-۳-۴. به سوی استقرار نظام جدید
۲۵۵.....	۵-۳-۴. آرایش نیروهای سیاسی و احزاب در اولین انتخابات ریاست جمهوری
۲۵۹.....	۶-۳-۴. اولین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی
۲۶۳.....	۷-۳-۴. انتخابات دومین دوره ریاست جمهوری
۲۶۵.....	۸-۳-۴. دوره سوم انتخابات ریاست جمهوری
۲۶۵.....	۹-۳-۴. انتخابات مجلس دوم
۲۶۸.....	۱۰-۳-۴. انتخابات چهارمین دوره ریاست جمهوری
۲۷۷.....	۱۱-۳-۴. انتخابات مجلس پنجم
۲۸۰.....	۱۲-۳-۴. انتخابات مجلس ششم
۲۸۲.....	۱۳-۳-۴. انتخابات ریاست جمهوری هشتم
۲۸۳.....	۱۴-۳-۴. آغازی بر پایان دوره اصلاحات
۲۸۴.....	۱۵-۳-۴. انتخابات مجلس هفتم
۲۸۵.....	۱۶-۳-۴. انتخابات نهم ریاست جمهوری
۲۸۹.....	نتیجه گیری
۲۹۳.....	منابع
۲۹۷.....	فصل ۵. فرسنگ یاسی در نظام جمهوری اسلامی ایران
	دکتر علی مرشدی زاد
۲۹۷.....	مقدمه
۲۹۸.....	۱-۵. بحث نظری

۳۰۸.....	۱-۱-۵. گرایش‌ها در سطح نظام.....
۳۰۹.....	۲-۱-۵. گرایش‌ها در سطح فرایند.....
۳۱۰.....	۳-۱-۵. گرایش‌ها در سطح سیاستگذاری.....
۳۱۱.....	۲-۵. عناصر ثابت فرهنگ سیاسی در ایران.....
۳۱۴.....	۳-۵. فرهنگ سیاسی در ایران پس از انقلاب.....
۳۲۳.....	نتیجه‌گیری.....
۳۲۵.....	منابع.....
۳۲۷.....	یادداشت‌ها.....

فصل ۶. سیاست‌های جمهوری اسلامی در بریت‌تومات اجتماعی..... ۳۳۱

دکتر یوسف ترابی

۳۳۱.....	مقدمه.....
۳۳۵.....	۱-۶. مفاهیم و نظریات تنوعات اجتماعی.....
۳۳۵.....	۱-۱-۶. مفاهیم.....
۳۳۸.....	۲-۱-۶. نظریه‌ها.....
۳۳۸.....	۱-۲-۱-۶. نظریه‌های جامعه‌شناختی.....
۳۴۲.....	۲-۲-۱-۶. نظریه‌های سیاسی.....
۳۴۵.....	۲-۶. تنوعات اجتماعی و قومی در اسلام.....
۳۴۸.....	۳-۶. رویکردهای مهم در سیاست‌گذاری تنوعات اجتماعی.....
۳۴۸.....	۱-۳-۶. مروری بر رویکردهای موجود.....
۳۵۳.....	۲-۳-۶. سیاست تکثرگرایی وحدت‌طلب دینی.....
۳۵۴.....	۴-۶. ویژگی‌ها و متغیرهای تأثیرگذار بر تنوعات اجتماعی در ایران.....
۳۵۵.....	۱-۴-۶. عدم مهاجرت‌پذیری اقوام ایرانی.....
۳۵۵.....	۲-۴-۶. افزوده نشدن به قومیت‌ها در اثر کشورگشایی.....

- ۳-۴-۶. برخورداری از مشترکات کهن ۳۵۵
- ۴-۴-۶. عدم گسست همبستگی ملی ۳۵۶
- ۵-۴-۶. شکل‌گیری ملت در ایران قبل از ظهور ناسیونالیسم ۳۵۷
- ۱-۵-۴-۶. متغیرهای داخلی ۳۵۷
- ۲-۵-۴-۶. متغیرهای خارجی ۳۵۹
- ۳-۵-۴-۶. متغیرهای تاثیرگذار منطقه‌ای ۳۵۹
- ۵-۶. ظرفیت‌های حقوقی موجود ۳۶۱
- ۱-۵-۶. قانون اساسی ۳۶۲
- ۲-۵-۶. قانون مطبوعات مصوب ۱۳۶۴ مجلس شورای اسلامی ۳۶۹
- ۲-۵-۶. قانون احزاب، گروه‌ها و انجمن‌های اسلامی مصوب ۱۳۸۰ ۳۶۹
- ۶-۶. مراکز سیاست‌گذاری تنوعات اجتماعی ۳۶۹
- ۱-۶-۶. شورای عالی امنیت ملی ۳۷۱
- ۲-۶-۶. شورای نمایندگان رهبری در مناطق اهل سنت کشور ۳۷۱
- ۳-۶-۶. وزارت آموزش و پرورش ۳۷۱
- ۴-۶-۶. صدا و سیما ۳۷۲
- ۷-۶. سیاست‌های جمهوری اسلامی در حوزه تنوعات اجتماعی ۳۷۳
- ۱-۷-۶. سیاست‌های دوره ثبات نظام جمهوری اسلامی ایران ۳۷۵
- ۱-۱-۷-۶. قانون برنامه اول توسعه ۳۷۵
- ۲-۱-۷-۶. قانون برنامه دوم توسعه (۱۳۷۱-۱۳۷۵) ۳۷۵
- ۳-۱-۷-۶. قانون برنامه سوم (۱۳۷۵-۱۳۷۹) ۳۷۶
- ۴-۱-۷-۶. قانون برنامه چهارم توسعه (۱۳۸۳-۱۳۸۷) ۳۷۶
- ۸-۶. پژوهش میدانی تنوعات فرهنگی و اجتماعی در ایران ۳۷۸

۳۸۳	نتیجه‌گیری
۳۸۶	منابع
۳۸۹	یادداشت‌ها
۳۹۱	فصل ۷. مشارکت‌های سیاسی زنان در جمهوری اسلامی ایران
	حشمت‌السادات معینی‌فر
۳۹۱	مقدمه
۳۹۳	۱-۷. پیشینه تاریخی مشارکت سیاسی زنان
۳۹۵	۲-۷. مشارکت سیاسی چیست؟
۳۹۸	۳-۷. بحث‌تئوریک
۴۰۱	۴-۷. نظریات مطرح
۴۰۴	۱-۴-۷. رهیافت نظام - کارکرد
۴۰۵	۲-۴-۷. رهیافت فرآیند - اجتماعی
۴۰۵	۳-۴-۷. رهیافت تاریخی - مقایسه‌ای
۴۰۷	۵-۷. مشارکت سیاسی زنان در ایران
۴۱۳	۶-۷. دیدگاه‌های امام خمینی (ره) و رهبر معظم انقلاب
۴۱۴	۷-۷. نقش‌های سیاسی زنان
۴۱۵	۱-۷-۷. مشارکت اجتماعی زنان
۴۱۹	۲-۷-۷. دسترسی زنان به قدرت سیاسی
۴۲۶	۳-۷-۷. چارچوب قانونی / حقوقی زنان
۴۲۷	۴-۷-۷. سازمان‌های غیر دولتی زنان
۴۲۷	۸-۷. تحصیل زنان
۴۳۰	نتیجه‌گیری
۴۳۲	منابع
۴۳۵	یادداشت‌ها

فصل ۸. اقتصاد سیاسی جمهوری اسلامی ایران..... ۴۳۷

علی آدمی

مقدمه..... ۴۳۷

۸-۱. رویکردهای نظری..... ۴۴۲

۸-۱-۱. لیبرالیسم..... ۴۴۲

۸-۱-۲. ناسیونالیسم اقتصادی..... ۴۴۶

۸-۱-۳. مارکسیسم..... ۴۴۹

۸-۲. اقتصاد سیاسی در سال‌های اولیه انقلاب..... ۴۵۳

۸-۲-۱. دولت موقت و نخست‌وزیری مهندس مهدی بازرگان..... ۴۵۳

۸-۲-۱-۱. سیاست تجارت خارجی..... ۴۵۶

۸-۲-۱-۲. سیاست‌های رفاهی..... ۴۵۶

۸-۲-۲. ریاست جمهوری ابوالحسن بنی‌صدر..... ۴۵۸

۸-۳. دوران جنگ تحمیلی..... ۴۶۱

۸-۳-۱. دولت شهید محمدعلی رجایی..... ۴۶۱

۸-۳-۲. دولت مهندس میرحسین موسوی..... ۴۶۳

۸-۴. دوران سازندگی..... ۴۶۶

۸-۵. دوران اصلاحات..... ۴۷۲

نتیجه‌گیری..... ۴۷۷

منابع..... ۴۸۰

یادداشت‌ها..... ۴۸۲

فصل ۹. سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران..... ۴۸۳

دکتر سیدجلال دهقانی فیروزآبادی

مقدمه..... ۴۸۳

- ۴۸۴..... ۱-۹. مباحث و مبانی نظری
- ۴۸۴..... ۱-۱-۹. منابع و عوامل تعیین‌کننده
- ۴۸۵..... ۱-۱-۱-۹. منابع فردی
- ۴۸۵..... ۲-۱-۱-۹. منابع نقش‌گرایانه
- ۴۸۶..... ۳-۱-۱-۹. منابع حکومتی
- ۴۸۷..... ۴-۱-۱-۹. منابع ملی
- ۴۸۸..... یکم. عوامل فرهنگی
- ۴۸۸..... دوم. عوامل تاریخی
- ۴۸۹..... سوم. عوامل جغرافیایی
- ۴۹۰..... چهارم. عوامل اجتماعی
- ۴۹۰..... پنجم. عوامل اقتصادی
- ۴۹۱..... ۵-۱-۱-۹. منابع خارجی
- ۴۹۱..... ۲-۱-۹. اصول، منافع، اهداف و راهبرد
- ۴۹۲..... ۱-۲-۱-۹. اصول و مبانی
- ۴۹۲..... ۲-۲-۱-۹. منافع ملی
- ۴۹۴..... ۳-۲-۱-۹. اهداف ملی
- ۴۹۵..... ۴-۲-۱-۹. راهبرد: نه شرقی نه غربی
- ۴۹۶..... ۳-۱-۹. گفتمان‌ها
- ۴۹۷..... ۱-۳-۱-۹. تحول گفتمانی
- ۴۹۸..... ۲-۳-۱-۹. انواع گفتمان‌ها
- ۵۰۱..... ۲-۹. ادوار و تحولات
- ۵۰۲..... ۱-۲-۹. دوره نخست: ۱۳۵۹-۱۳۵۷
- ۵۰۲..... ۱-۱-۲-۹. سیاست خارجی دولت موقت
- ۵۰۲..... یکم. راهبرد

۵۰۳	دوم. اصول و اهداف
۵۰۴	۲-۱-۲-۹. بحران گرونگاگیری
۵۰۴	یکم. علل و اهداف
۵۰۵	دوم. شروط جمهوری اسلامی ایران
۵۰۵	سوم. واکنش و اقدامات آمریکا
۵۰۶	چهارم. مذاکرات و بیانیه الجزیره
۵۰۷	پنجم. تأثیرات و پیامدها
۵۰۷	۲-۲-۹. دوران دفاع مقدس
۵۰۸	۱-۲-۲-۹. راهبرد
۵۰۸	۲-۲-۲-۹. اهداف
۵۰۹	۳-۲-۲-۹. ابعاد و ویژگی‌ها
۵۰۹	یکم. استکبارستیزی
۵۱۰	دوم. رابطه با ملت‌ها: حمایت از نهضت‌ها
۵۱۱	سوم. توسعه روابط با کشورهای انقلابی
۵۱۱	چهارم. تقابل با کشورهای وابسته و حامی عراق
۵۱۲	پنجم. بی‌اعتمادی به سازمان‌های بین‌المللی
۵۱۲	۳-۲-۹. دوران سازندگی
۵۱۳	۱-۳-۲-۹. راهبرد
۵۱۴	۲-۳-۲-۹. اصول و الگوهای رفتاری
۵۱۴	یکم. اولویت اهداف ملی
۵۱۵	دوم. توسعه‌گرایی اقتصادی
۵۱۵	سوم. عادی‌سازی روابط خارجی
۵۱۵	چهارم. چندجانبه‌گرایی
۵۱۶	پنجم. منطقه‌گرایی

- ۵۱۶..... ۴-۲-۹. دوران اصلاحات
- ۵۱۷..... ۱-۴-۲-۹. راهبرد
- ۵۱۷..... ۲-۴-۲-۹. اصول و اهداف
- ۵۱۸..... یکم. توسعه‌گرایی سیاسی
- ۵۱۸..... دوم. صلح‌گرایی
- ۵۱۹..... سوم. تنش‌زدایی
- ۵۲۰..... چهارم. اعتمادسازی
- ۵۲۰..... پنجم. چندجانبه‌گرایی گفتمانی
- ۵۲۱..... ۳-۴-۲-۹. مسائل و بحران‌ها
- ۵۲۲..... ۵-۲-۹. دوران اصولگرایی
- ۵۲۲..... ۱-۵-۲-۹. راهبرد
- ۵۲۳..... ۲-۵-۲-۹. اصول
- ۵۲۳..... یکم. اصولگرایی
- ۵۲۴..... دوم. عدالت‌گستری
- ۵۲۵..... سوم. صلح‌طلبی مثبت
- ۵۲۵..... ۳-۵-۲-۹. الگوهای رفتاری
- ۵۲۶..... یکم. بازتعریف روابط با غرب
- ۵۲۶..... دوم. سیاست نگاه به شرق
- ۵۲۶..... سوم. جهان‌سوم‌گرایی
- ۵۲۷..... چهارم. تعامل با شورای همکاری خلیج‌فارس
- ۵۲۷..... پنجم. گفت‌وگوی انتقادی با آمریکا
- ۵۲۸..... ششم. بازنگری دیپلماسی هسته‌ای
- ۵۲۹..... نتیجه‌گیری
- ۵۳۲..... پی‌نوشت‌ها

منابع..... ۵۴۱

یادداشت‌ها..... ۵۴۶

فصل ۱۰. امنیت و منفعت ملی در جهان معاصر: با تأکید بر جمهوری اسلامی ایران..... ۵۴۷

دکتر اصغر افتخاری

مقدمه..... ۵۴۷

۱-۱۰. چارچوب مفهومی - نظری..... ۵۴۸

۱-۱-۱۰. امنیت..... ۵۴۹

۱-۱-۱-۱۰. گفتمان سلبی..... ۵۴۹

۱-۱-۱-۱۰. گفتمان ایجابی..... ۵۴۹

۲-۱-۱۰. منفعت..... ۵۵۱

۱-۲-۱-۱۰. منفعت و قدرت..... ۵۵۱

۲-۲-۱-۱۰. منفعت و دیانت..... ۵۵۲

۳-۱-۱۰. نظریه «امنیت - منفعت»..... ۵۵۴

۱-۳-۱-۱۰. رکن اول. گونه‌شناسی منافع..... ۵۵۵

۲-۳-۱-۱۰. رکن دوم. نسبت امنیتی منافع..... ۵۵۹

۲-۱۰. تحلیل راهبرد امنیتی جمهوری اسلامی ایران..... ۵۶۱

۱-۲-۱۰. اصلاح الگوی تراکم ارزشی منافع..... ۵۶۲

۱-۱-۲-۱۰. اسلامیت..... ۵۶۴

۲-۱-۲-۱۰. جمهوریت..... ۵۶۵

۳-۱-۲-۱۰. هویت ملی..... ۵۶۷

۲-۲-۱۰. اصلاح الگوی تراکم حجمی منافع..... ۵۷۱

۱-۲-۲-۱۰. تعدیل حجم منافع بنیادین..... ۵۷۱

۲-۲-۲-۱۰. طراحی منافع حاشیه‌ای و توسعه آن..... ۵۷۴

۵۷۶.....	نتیجه‌گیری
۵۷۸.....	راهنمای تحلیلی برای مطالعه بیشتر در موضوع
۵۸۲.....	منابع
۵۸۶.....	یادداشت‌ها
۵۸۹.....	چکیده فصول
۶۰۵.....	نمایه‌ها

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»
وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ
(قرآن کریم، سوره مبارکه النمل، آیه شریفه ۱۵)

سخن ناشر

فلسفه وجودی دانشگاه امام صادق علیه السلام که از سوی ریاست دانشگاه به کرات مورد توجه قرار گرفته، تربیت نیروی انسانی‌ای متعهد، باتقوا و کارآمد در عرصه عمل و نظر است تا از این طریق دانشگاه بتواند نقش اساسی خود را در سطح راهبردی به انجام رساند.

از این حیث «تربیت» را می‌توان مقوله‌ای محوری یاد نمود که وظایف و کارویژه‌های دانشگاه، در چارچوب آن معنا می‌یابد؛ زیرا که «علم» بدون «تزکیه» بیش از آنکه ابزاری در مسیر تعالی و اصلاح امور جامعه باشد، عاملی مشکل ساز خواهد بود که سازمان و هویت جامعه را متأثر و دگرگون می‌سازد.

از سوی دیگر «سیاست‌ها» تابع اصول و مبادی علمی هستند و نمی‌توان منکر این تجربه تاریخی شد که استواری و کارآمدی سیاست‌ها در گرو انجام پژوهش‌های علمی و بهرمندی از نتایج آنهاست. از این منظر پیشگامان عرصه علم و پژوهش، راهبران اصلی جریان‌های فکری و اجرایی به حساب می‌آیند و نمی‌توان آینده درخشانی را بدون توانایی‌های علمی -

پژوهشی رقم زد و سخن از «مرجعیت علمی» در واقع پاسخ‌گویی به این نیاز بنیادین است.

دانشگاه امام صادق علیه السلام در واقع یک الگوی عملی برای تحقق ایده دانشگاه اسلامی در شرایط جهان معاصر است. الگویی که بیش از «ربع قرن» تجربه دارد و هم اکنون ثمرات نیکوی این شجره طیبه در فضای ملی و بین‌المللی قابل مشاهده است. طبعاً آنچه حاصل آمده محصول تیت خالصانه و جهاد علمی مستمر مجموعه بنیانگذاران و دانش‌آموختگان این نهاد است که امید می‌رود در طلیعه دور جدید فعالیتش بتواند به توسعه و تقویت آنها در پرتو عنایات حضرت حق تعالی، اهتمام ورزد.

معاونت پژوهشی دانشگاه امام صادق علیه السلام با توجه به شرایط، امکانات و نیازمندی جامعه در مقطع کنونی با طرحی جامع نسبت به معرفی دستاوردهای پژوهشی دانشگاه، ارزیابی سازمانی - کارکردی آن‌ها و بالاخره تحلیل شرایط آتی اقدام نموده که نتایج این پژوهش‌ها در قالب کتاب، گزارش، نشریات علمی و... تقدیم علاقه‌مندان می‌گردد. هدف از این اقدام - ضمن قدردانی از تلاش خالصانه تمام کسانی که با آرمان و اندیشه‌ای بزرگ و ادعایی اندک در این راه گام نهادند - درک کاستی‌ها و اصلاح آنها است تا از این طریق زمینه پرورش نسل جوان و علاقه‌مند به طی این طریق نیز فراهم گردد؛ هدفی بزرگ که در نهایت مرجعیت مکتب علمی امام صادق علیه السلام را در گستره بین‌المللی به همراه خواهد داشت. (ان‌شاءالله)

ولله الحمد

معاونت پژوهشی دانشگاه